

تاریخ فلسفه غرب از آغاز تا رنسانس

www.ketab.ir

فاطمه شریف فخر

شریف فخر، فاطمه، ۱۳۴۷ - ...
تاریخ فلسفه غرب از آغاز تا رنسانس / فاطمه شریف فخر.
قم: نشر حبیب، ۱۴۰۲، ۲۴۷ ص:.

ISBN : 978 - 622 - 5710 - 51 - 1

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص. ۲۴۱ - ۲۴۷.

Philosophy -- History

۱. فلسفه -- تاریخ

Civilization, Western -- Philosophy

۲. تمدن غرب -- فلسفه

نشر حبیب، ۱۴۰۲.

۱۰۹
۹۲۶۱۹۶۵

BV2
کتابخانه ملی ایران

تاریخ فلسفه غرب از آغاز تا رنسانس

نویسنده: فاطمه شریف فخر

ناشر: نشر حبیب

طرح جلد: سید محمد صادق موسوی

نوبت و سال چاپ: اوّل - ۱۴۰۲

چاپ: عترة

شمارگان: ۲۰۰

شابک: ۱ - ۵۱ - ۵۷۱۰ - ۶۲۲ - ۹۷۸

قم - خیابان معلم - مجتمع ناشران - پلاک ۱۳۲

تلفن: ۳۶۶ ۳۲۳ ۳۷۷ - ۲۵

۱۲۰/۱

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
۱۷	 فصل اول: فلسفه، تاریخ فلسفه، غرب
۱۹	 یک. تاریخ
۲۰	 دو. فلسفه
۲۷	 سه. تاریخ فلسفه
۲۸	 چهار. غرب
۳۰	 پنج. بحث بیش تر درباره فلسفه
۳۵	 فصل دوم: پیش سقراطی
۳۷	 یک. ویژگی های کلی
۴۰	 دو. فیلسوفان پیش سقراطی
۴۰	 ۱. طالس
۴۰	 ۲. آناکسیمنس
۴۱	 ۳. آناکسیمندر
۴۲	 ۴. فیثاغورس
۴۲	 الف. زندگی نامه
۴۳	 ب. نظریه اعداد و جهان شناسی
۴۵	 ج. انسان شناسی
۴۶	 ۵. هراکلیتوس
۴۶	 الف. زندگی نامه
۴۷	 ب. هستی شناسی
۴۹	 ج. انسان شناسی

۵۱.....	۶. پارمنیدس
۵۱.....	الف. زندگی نامه
۵۱.....	ب. شناخت شناسی
۵۲.....	ج. هستی شناسی
۵۳.....	۷. اتمیان
۵۵.....	۸. سوفسطاییان
۵۵.....	الف. پیدایش، روش و کوشش
۵۶.....	ب. پروتاگوراس
۵۷.....	ج. گرگیاس
۵۸.....	د. نقدها و کارکردها
۶۱.....	فصل سوم: سقراط، افلاطون، ارسطو
۶۳.....	یک. سقراط
۶۳.....	۱. زندگی نامه
۶۴.....	۲. منابع آرا
۶۵.....	۳. خودشناسی
۶۵.....	۴. روش
۶۷.....	۵. دین و خداشناسی
۶۸.....	۶. نظریه نفس
۶۹.....	۷. نظریه علم و معرفت شناسی
۷۱.....	۸. پاسخ به سوفسطاییان
۷۲.....	۹. نظریه سیاسی
۷۲.....	۱۰. پایان زندگی
۷۳.....	دو. افلاطون
۷۳.....	۱. زندگی نامه
۷۴.....	۲. آثار
۷۵.....	۳. هستی شناسی

الف. نظریه مُثُل: توضیح مقدماتی.....	۷۵
ب. محتوای تمثیل خط.....	۷۶
ج. محتوای تمثیل غار.....	۷۷
د. تفسیر هستی‌شناختی یا مراتب هستی در تمثیل غار و مقایسه آن با تمثیل خط.....	۸۰
هـ. تفسیر شناخت‌شناختی یا مراتب و سیر معرفت در تمثیل غار در مقایسه با تمثیل خط.....	۸۰
و. مُثُل.....	۸۲
ز. رابطه مثل با اشیا یا رابطه عالم مثال با عالم ماده.....	۸۴
ح. مثال المثل.....	۸۵
۴. شناخت‌شناسی یا نظریه معرفت.....	۸۶
الف. مقدمه.....	۸۶
ب. مراتب معرفت: معرفت واقعی و غیرواقعی.....	۸۶
ج. تعریف "معرفت".....	۸۸
د. نظریه تذکر.....	۸۹
۵. علم النفس.....	۹۰
الف. وجود نفس.....	۹۰
ب. ماهیت نفس.....	۹۱
ج. اثبات تجرد نفس.....	۹۳
د. اجزا و کارکردهای نفس.....	۹۳
هـ. رابطه نفس با اخلاق: فضایل اخلاقی یا نفسانی.....	۹۴
و. ثنویت و رابطه نفس و بدن.....	۹۵
ز. سرنوشت نفس.....	۹۵
۶. فلسفه اخلاق.....	۹۷
۷. فلسفه سیاست.....	۹۷
سه. ارسطو.....	۹۹
۱. زندگی‌نامه.....	۹۹

مقدمه

تاریخ فلسفه غرب، سیر تاریخی فیلسوفان، کتاب‌ها، دیدگاه‌ها، رویدادها، و تأثیر و تأثرهای فلسفی (به معنای عام - علوم فلسفی) غرب است؛ به عبارت دیگر، آشنایی با این پنج مقوله در گذر تاریخی است. تاریخ فلسفه، هم فلسفه است و هم تاریخ با مزیت مهم آن. تاریخ و آشنایی تاریخی، سبب غنای فهم و ادراک انسان از نظر درازا و پهنا یا گستردگی و ژرفا یا کمیت و کیفیت می‌گردد؛ از فراز و نشیب‌ها آگاه می‌شود؛ به انواع نگرش‌ها و کنش‌ها و واکنش‌ها توجه پیدا می‌کند؛ دیدی فراگیر و غیریک‌سونگر (غیرمتعصبانه) به دست می‌آورد؛ و توانایی تأمل و تجزیه و تحلیل وی افزایش می‌یابد. ترکیب تاریخ و فلسفه و غرب، این ویژگی‌ها را سه‌چندان می‌کند و این به دلیل ژرف‌نگری و عقلانی‌نگری فلسفه، و تنوع فرهنگی غرب به ویژه در دوران باستان و جدید است.

همه اینها، هیچ‌یک، در پشتیبانی بی‌قیدوشرط از غرب و فلسفه غرب نیست؛ در گفتن برخی نقاط مثبت آن و نیز دلایل اهمیت این مبحث است. در برابر، بعضی نقاط منفی غرب نیز - که گاه ویژگی مختص یا غالب دوره یا مکتب و دیدگاهی است - از نظر دور نمی‌ماند: برتردانی و برتری‌جویی قومی، فرهنگی، انسانی، عقلی، طبیعی، مادی، علمی، سیاسی، اقتصادی،

مصرفی؛ چالش فکری، زیستی، معنوی، دینی؛ و

آغاز زمانی این تاریخ، قرن شش پیش از میلاد در یونان است که تاکنون ادامه دارد و این سرزمین‌ها را در بر می‌گیرد: مناطق یونان باستان، امپراطوری روم شرقی (آسیای صغیر، سوریه، فلسطین، مصر و شبه جزیره بالکان)، امپراطوری روم غربی و نیز غربِ امروزی شامل قاره امریکا (یا دقیق‌تر، امریکای شمالی یعنی ایالات متحده و کانادا) و قاره اروپا شامل اروپای قاره‌ای و غیرقاره‌ای یا بری و بحری - با تفاوت در میزان رواج فلسفه در کشورهای آن.

غرب جغرافیایی و فکری-فرهنگی، واقعیتی انکارناپذیر است و مهم‌تر اینکه ما با اندیشه و فلسفه و علم و فناوری آن زندگی می‌کنیم. برای ارتباط، موافقت، مخالفت، ارزیابی، بهره‌بری و در یک کلام، زندگی آگاهانه‌تر و گزین‌پذیرتر، باید و باید غرب را بشناسیم؛ هم چنان‌که غرب، ما را - حتی گاهی بهتر از خودمان - می‌شناسد. این نوشتار، یک گام در کنار دیگر گام‌ها و تلاش‌ها، برای شناخت بیشتر و بهتر از فلسفه غرب یعنی زیربنای فرهنگ و تمدن غرب است و نگاه ارزیابانه و انتقادی هم‌زمان را آسیب‌زا و مُخل به هر دو نگاه تفهیمی و انتقادی می‌داند.

نوشتار حاضر، در مهرماه ۱۳۹۲ متولد شده و در طول ده سال در رشته کلام اسلامی و فلسفه اسلامی، توسط چند استاد از جمله نگارنده، تدریس و اصلاح شده است.^۱ مباحث کلی آن عبارت است از: مبحث مقدماتی، دوره پیش سقراطی، سقراط و افلاطون و ارسطو، دوره مابعدارسطو یا هلنیستی،

(۱) برخی مباحث، به تشخیص اساتید، صرفاً برای مطالعه دانش‌پژوهان در نظر گرفته شده است.

دوره قرون وسطی و دوره رنسانس که به صورت پاورپوینت هم درآمده است. مابعد رنسانس نیز نوشتار دیگری را تشکیل می‌دهد که امیدواریم موفق به انتشار آن در مراحل بعدی شویم. هم‌چنین، بنا به اقتضای هر دوره و اندیشمند، زیرموضوعات هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی، جهان‌شناسی، انسان‌شناسی، علم‌النفس، خداشناسی و فلسفه دین، فلسفه اخلاق، و فلسفه سیاست (علوم فلسفی) - با اجمال و تفصیل نسبی - مورد بحث قرار گرفته است.

فاطمه شریف فخر^۱

۳ خرداد ۱۴۰۲

www.ketab.ir